

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 3024/2556

พนักงานอัยการจังหวัดเชียงราย โจทก์ นางเกียงคำ หน่อซัด กับพวกจำเลย

กฎหมายที่เกี่ยวข้อง ป.พ.พ. มาตรา 1304, ป.ที่ดิน มาตรา 2, ป.อ. มาตรา 83, ป.อ. มาตรา 91, ป.อ. มาตรา 360, ป.ที่ดิน มาตรา 9, ป.อ. มาตรา 90, ป.อ. มาตรา 56, ป.อ. มาตรา 29, ป.อ. มาตรา 30

ย่อ / หลักกฎหมาย

ทางหรือถนนซึ่งเป็นทรัพย์สินสำหรับพลเมืองใช้ร่วมกัน อันจะเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดินตาม ป.พ.พ. มาตรา 1304 (2) ย่อมต้องเป็นทรัพย์สินของแผ่นดินซึ่งใช้เพื่อสาธารณประโยชน์ หรือ สงวนไว้เพื่อประโยชน์ร่วมกัน หาได้หมายความว่าความรวมถึงทางหรือถนนอันเป็นทรัพย์สินของเอกชนหรือ อยู่ในที่ดินของเอกชนด้วยไม่ เว้นเสียแต่เจ้าของที่ดินซึ่งเป็นเอกชนจะได้อุทิศให้เป็นทาง สาธารณประโยชน์แล้ว เมื่อข้อเท็จจริงฟังได้ว่าทางพิพาทอยู่ในเขตที่ดินของจำเลยที่ 2 แม้มี ชาวบ้านใช้ทางพิพาทเข้าออกไปทำนา ทำสวน ทำไร่และขนพืชผลทางการเกษตรมาเป็นเวลานาน ไม่ต่ำกว่า 50 ปี แต่ไม่มีพยานปากใดเบิกความว่า เจ้าของที่ดินได้อุทิศหรือยกทางพิพาทให้เป็นทาง สาธารณประโยชน์แล้ว การใช้ทางพิพาทเฉพาะผู้ที่มิที่ดินอยู่ด้านในถัดจากที่ดินของจำเลยที่ 2 จึง เป็นลักษณะการถือวิสาสะหรือการใช้ทางจำเป็นหรือภาระจำยอมเท่านั้น มิใช่เป็นการใช้ทางพิพาท เพื่อการสัญจรไปมาตามปกติของพลเมืองหรือประชาชนหมู่มาโดยทั่วไป ทั้งโจทก์ก็นำสืบให้เห็นว่าทางพิพาทมิได้สิ้นสุดเพียงในที่ดินของจำเลยที่ 2 เท่านั้นหรือเชื่อมต่อกับทาง สาธารณประโยชน์อื่นด้วย พยานหลักฐานของโจทก์ที่นำสืบมายังฟังไม่ได้ว่าทางพิพาทเป็น สาธารณประโยชน์อันเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดินตาม ป.พ.พ. มาตรา 1304 (2) หรือเป็นที่ดิน ของรัฐตามประมวลกฎหมายที่ดิน มาตรา 2 การกระทำของจำเลยทั้งสองที่เข้าไปทำนาและปลูก ต้นกล้วยในทางพิพาทจึงไม่เป็นการร่วมกันทำให้เสียหาย ทำลาย ทำให้เสื่อมค่าหรือทำให้ ไร้ประโยชน์ซึ่งทรัพย์สินที่ใช้หรือมีไว้เพื่อสาธารณประโยชน์หรือเข้าไปยึดถือครอบครองที่ดินของรัฐ ตามฟ้อง

คำพิพากษา

โจทก์ฟ้องและแก้ฟ้องขอให้ลงโทษจำเลยทั้งสองตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 83, 91, 360 ประมวลกฎหมายที่ดิน พ.ศ.2479 มาตรา 9, 108 ทวิ วรรคสอง ให้จำเลยทั้งสองและบริวาร ออกจากที่ดินที่ยึดครอบครอง จำเลยทั้งสองให้การปฏิเสธ ศาลชั้นต้นพิพากษายกฟ้อง โจทก์ อุทธรณ์ ศาลอุทธรณ์ภาค 5 พิพากษาลับว่า จำเลยทั้งสองมีความผิดตามประมวลกฎหมายที่ดิน มาตรา 9 (1), 108 ทวิ วรรคสอง ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 360 ประกอบมาตรา 83 การกระทำของจำเลยทั้งสองเป็นกรรมเดียวเป็นความผิดต่อกฎหมายหลายบทให้ลงโทษฐาน ร่วมกันทำให้เสียทรัพย์สินที่ใช้หรือมีไว้เพื่อสาธารณประโยชน์ซึ่งเป็นกฎหมายที่มีโทษหนักที่สุดตาม ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 90 จำคุกคนละ 1 เดือน และปรับคนละ 3,000 บาท ไม่ปรากฏว่า จำเลยทั้งสองเคยต้องโทษจำคุกมาก่อน โทษจำคุกจึงให้รอการลงโทษไว้คนละ 1 ปี ตาม ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 56 หากจำเลยทั้งสองไม่ชำระค่าปรับ ให้จัดการตาม ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 29, 30 ให้จำเลยทั้งสองและบริวารออกจากที่พิพาท จำเลยทั้งสอง ฎีกา ศาลฎีกาวินิจฉัยว่า ข้อเท็จจริงที่มีได้โต้เถียงกันในชั้นนี้ฟังเป็นยุติว่า นายต๊อบเป็นเจ้าของที่ดิน

ตามโฉนดเลขที่ 8805 ตำบลแม่เย็น อำเภอพาน จังหวัดเชียงราย เนื้อที่ 1 ไร่ 2 งาน 96 ตารางวา ซึ่งรับโอนมาจากนายจันทร์ บิดา จำเลยที่ 2 เป็นเจ้าของที่ดินตามหนังสือรับรองการทำประโยชน์ (น.ส. 3 ข.) เลขที่ 266 หมู่ที่ 8 ตำบลแม่เย็น อำเภอพาน จังหวัดเชียงราย เนื้อที่ 6 ไร่ 3 งาน 13 ตารางวา โดยนางเหลียว มารดา ยกให้เมื่อวันที่ 14 พฤษภาคม 2545 ระหว่างที่ดินของนายตีบด้าน ตะวันออกและที่ดินของจำเลยที่ 2 ด้านทิศตะวันตกมีทางพิพาทซึ่งกว้างประมาณ 4 เมตร ยาวประมาณ 40 เมตร เมื่อวันที่ 17 มิถุนายน 2549 จำเลยที่ 1 พี่สาวของจำเลยที่ 2 ซึ่งทำนาในที่ดินของจำเลยที่ 2 ว่าจ้างบุคคลอื่นไถนาในที่ดินรกร้างทางพิพาทกว้างประมาณ 2 เมตร ยาวตลอดแนว 40 เมตร และต่อมาจำเลยที่ 1 ปลุกต้นกล้วยลงบนทางพิพาท ชาวบ้านหลายคนซึ่งไม่สามารถใช้ทางพิพาทได้แจ้งต่อนายละ ผู้ใหญ่บ้านท้องที่ วันที่ 20 มิถุนายน 2549 นายละจึงเข้า ร้องเรียนต่อนายรุจ ปลัดอำเภอพาน และร้องทุกข์ต่อพันตำรวจโทวิชญ์ พนักงานสอบสวน ให้ ดำเนินคดีแก่จำเลยที่ 1 วันที่ 28 กันยายน 2549 นายอำเภอพานแจ้งให้สำนักงานที่ดินจังหวัด เชียงราย สาขาพาน ตรวจสอบ สำนักงานที่ดินจังหวัดเชียงราย สาขาพาน ตรวจสอบแล้วรายงาน นายอำเภอพาน นายอำเภอพานแต่งตั้งคณะกรรมการตรวจสอบ คณะกรรมการตรวจสอบแล้ว เสนอรายงานต่อนายอำเภอพาน โดยเชื่อว่าทางพิพาทเป็นทางสาธารณประโยชน์ วันที่ 22 พฤศจิกายน 2549 นายอำเภอพานมีหนังสือแจ้งให้จำเลยที่ 2 ปรับสภาพที่ดินให้กลับสู่สภาพเดิม แต่จำเลยที่ 2 ไม่ปฏิบัติตาม วันที่ 12 ธันวาคม 2549 นายอำเภอพานมอบอำนาจให้นายรุจเข้า ร้องทุกข์ต่อพันตำรวจโทแสวง พนักงานสอบสวน ให้ดำเนินคดีแก่จำเลยทั้งสอง ผู้กำกับสถานี ตำรวจภูธรอำเภอพานขอให้สำนักงานที่ดินจังหวัดเชียงราย สาขาพาน ตรวจสอบรังวัดแนวเขต สำนักงานที่ดินจังหวัดเชียงราย สาขาพาน ตรวจสอบแล้วมีหนังสือแจ้งผู้กำกับการสถานีตำรวจภูธร อำเภอพาน มีปัญหาที่ต้องวินิจฉัยตามฎีกาของจำเลยทั้งสองว่า จำเลยทั้งสองร่วมกัน

กระทำความผิดตามคำพิพากษาศาลอุทธรณ์ภาค 5 หรือไม่ เห็นว่า

ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1304 บัญญัติว่า " สาธารณสมบัติของแผ่นดินนั้น รวม ทรัพย์สินทุกชนิดของแผ่นดินซึ่งใช้เพื่อสาธารณประโยชน์ หรือสงวนไว้เพื่อประโยชน์ร่วมกัน เช่น (1) ที่ดินรกร้างว่างเปล่า และที่ดินซึ่งมีผู้เวนคืนหรือทอดทิ้งหรือกลับมาเป็นของแผ่นดินโดย ประการอื่น ตามกฎหมายที่ดิน (2) ทรัพย์สินสำหรับพลเมืองใช้ร่วมกัน เป็นต้นว่า ที่ชายตลิ่ง ทางน้ำ ทางหลวง ทะเลสาบ (3) ทรัพย์สินใช้เพื่อประโยชน์ของแผ่นดินโดยเฉพาะ เป็นต้นว่า ป้อมและโรง ทหาร สำนักราชการบ้านเมือง เรือรบ อาวุธยุทโธปกรณ์ " จากบทบัญญัติของกฎหมายดังกล่าวเห็นได้ ว่า ทางหรือถนนซึ่งเป็นทรัพย์สินสำหรับพลเมืองใช้ร่วมกัน อันจะเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดิน ตามมาตรา 1304 (2) ย่อมต้องเป็นทรัพย์สินของแผ่นดินซึ่งใช้เพื่อสาธารณประโยชน์ หรือสงวนไว้ เพื่อประโยชน์ร่วมกัน หาได้หมายความว่าทางหรือถนนอันเป็นทรัพย์สินของเอกชนหรืออยู่ใน ที่ดินของเอกชนด้วยไม่ เว้นเสียแต่เจ้าของที่ดินซึ่งเป็นเอกชนจะได้อุทิศให้เป็นทาง สาธารณประโยชน์แล้ว เมื่อหลักฐานเดิมที่ดินทั้งสองแปลงอยู่ติดกันโดยไม่จดทาง สาธารณประโยชน์ ย่อมฟังได้ว่าทางพิพาทมิใช่เป็นทางสำหรับพลเมืองใช้ร่วมกันมาแต่เดิมก่อน การเข้าครอบครองทำประโยชน์ในที่ดินโดยถูกต้องตามกฎหมายแต่อย่างใด กับได้ความตาม หนังสือสำนักงานที่ดินจังหวัดเชียงราย สาขาพาน ประกอบการนำชี้แนวเขตที่ดินของนายจันทร์ และจำเลยที่ 2 ว่า ทางพิพาทอยู่นอกเขตโฉนดที่ดินเลขที่ 8805 อีกด้วย เช่นนี้ฟังได้ว่าทางพิพาท อยู่ในเขตที่ดินของจำเลยที่ 2 แม้โจทก์จะมีพยานบุคคลหลายคนมาเบิกความยืนยันว่า ชาวบ้านใช้ ทางพิพาทเป็นทางเข้าออกไปทำนา ทำสวน ทำไร่และขนพืชผลทางการเกษตรมาเป็นเวลานานไม่

ต่ำกว่า 50 ปี แต่ไม่มีพยานปากใดเบิกความว่า เจ้าของที่ดินได้อุทิศหรือยกทางพิพาทให้เป็นทางสาธารณประโยชน์แล้ว ทั้งการใช้ทางพิพาทก็เพียงเฉพาะผู้ที่มีที่ดินอยู่ด้านในถัดจากที่ดินของจำเลยที่ 2 เพื่อการเข้าไปทำนา ทำสวนและทำไร่ตามฤดูกาลในลักษณะของการถือวิสาสะหรือการใช้ทางจำเป็นหรือทางภาระจำยอมเท่านั้น มิใช่เป็นการใช้ทางพิพาทเพื่อการสัญจรไปตามปกติของพลเมืองหรือประชาชนหมู่มาโดยทั่วไป เพราะโจทก์มิได้นำสืบให้เห็นว่าทางพิพาทมิได้สิ้นสุดเพียงแค่นี้ที่ดินของจำเลยที่ 2 เท่านั้น หากแต่ยังได้เชื่อมต่อเป็นเส้นทางเดียวกันกับทางสาธารณประโยชน์ส่วนอื่น ๆ ด้วย พยานหลักฐานของโจทก์ที่นำสืบมายังฟังไม่ได้ว่าทางพิพาทเป็นทางสาธารณประโยชน์อันเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดิน ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1304 (2) หรือเป็นที่ดินของรัฐ ตามประมวลกฎหมายที่ดิน มาตรา 2 การกระทำของจำเลยทั้งสองจึงไม่เป็นการร่วมกันทำให้เสียหาย ทำลาย ทำให้เสื่อมค่าหรือทำให้ไร้ประโยชน์ซึ่งทรัพย์ที่ใช้หรือมีไว้เพื่อสาธารณประโยชน์ หรือเข้าไปยึดถือครอบครองที่ดินของรัฐตามฟ้อง ที่ศาลอุทธรณ์ภาค 5 พิพากษาลงโทษจำเลยทั้งสองนั้น ศาลฎีกาไม่เห็นพ้องด้วย ฎีกาของจำเลยทั้งสองฟังขึ้น พิพากษากลับ ให้ยกฟ้อง

องค์คณะ

วิรุฬห์ แสงเทียน · ฉัตรไชย จันทร์พรายศรี · วรงค์พร จิระภาค

ข้อความคำพิพากษาเป็นของศาลฎีกา · ที่มาของข้อมูล: deka.supremecourt.or.th · <https://www.thaideka.online/deka/3024/2556>